

บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการทำงานร่วมกันกับองค์การบริหาร
ส่วนตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
The Roles of Sub district Headmen and Village Headmen in
Participating in Maklue Kao Subdistrict Administrative Organization,
Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province

นพพร อุดมพันธ์¹
Nopporn Udomphan

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในองค์การบริหารส่วนตำบล และความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการเข้าร่วมกันกับองค์การบริหารส่วนตำบลรวมทั้งหาแนวทางเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการทำงานร่วมกันของกำนันผู้ใหญ่บ้านและองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น อันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนมากยิ่งขึ้น กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย คือ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมาโดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ และค่า t-test การดำเนินงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในช่วงที่กฎหมายกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น กำนันผู้ใหญ่บ้านช่วยให้ชาวบ้านติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างสะดวกรวดเร็ว กำนันผู้ใหญ่บ้านทำโครงการพัฒนาตำบล ส่วนใหญ่ตรงกับความต้องการของชาวบ้าน และกำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถแก้ ปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้านได้อย่างแท้จริง ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีงบประมาณน้อยทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึงทั้งตำบล ในส่วนของผลการดำเนินงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านนำชาวบ้านให้ร่วมกันพัฒนาตำบลได้เป็นอย่างดี กำนันผู้ใหญ่บ้านชักชวนชาวบ้านให้ประชุมประชาคม ได้อย่างพร้อมเพรียง กำนันผู้ใหญ่บ้านวางแผนพัฒนาตำบลเพื่อแก้ปัญหาของชาวบ้านได้อย่างตรงจุด และกำนันผู้ใหญ่บ้านเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ชาวบ้านทราบอย่างรวดเร็วและสม่ำเสมอ บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการร่วมวางแผนพัฒนาตำบลกับองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นบทบาทที่พบว่า มีความสำคัญมากกว่าบทบาทในการร่วมทำงานในด้านอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ (Keywords): บทบาท; กำนันผู้ใหญ่บ้าน

Received: 2023-02-13 Revised: 2023-02-27 Accepted: 2023-03-14

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
Corresponding Author e-mail: Udomphan.2520@hotmail.com

Abstract

The objectives of this research are to study the problems and obstacles the sub district headmen and the village headmen encounter when they implement their jobs in the sub district administration organizations, to solicit the opinions and needs concerning their roles in the organizations, and to find ways to enhance their knowledge and understanding so that they can work together well in the organizations. This in turn would benefit their communities and support the policy of decentralization. The sample group in this study are the village headmen, the chairmen of the council, the chairmen of the board and the clerks of Maklue Kao Subdistrict Administrative Organization, Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province as well as some people in that district. Questionnaires together with interviews are employed as a tool of data collecting. The percentage, the frequency and t-statistic are used for data analysis. The study shows that during their times in the organizations, the sub district headmen and the village headmen would serve the villagers fast and suitably. Their projects are in accordance with the villagers' need and they could solve the villagers' problems. As for the problems and obstacles in carrying out their jobs, they have limited budgets and thus could not serve all areas. The village headmen and the village headmen receive full cooperation from the villagers in developing their Sub- districts. Their projects could solve the problems right to the point. They dissipate the news to the villagers fast and continually.

Keywords: The Roles; Sub district Headmen and Village Headmen

บทนำ (Introduction)

สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลักทางเศรษฐกิจไทยมาแต่ดั้งเดิม ทั้งยังเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งทำเงินเข้าประเทศปีละมากๆ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเกษตรในสังคมไทย ลักษณะของสังคมเกษตรได้หล่อหลอมชีวิตจิตใจของคนไทยให้รักอิสระอยู่อย่างเรียบง่าย มีจิตใจอ่อนโยนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เกื้อกูลกันและกัน แม้วิถีชีวิตในปัจจุบันจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีการแข่งขันกันทางธุรกิจมากขึ้น แต่จากการที่สังคมไทยเป็นสังคมชาวพุทธ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันทำให้สมาชิกในสังคม สามารถปรับตัวเข้าหากันได้อย่างสงบสุข ไม่มีปัญหาการขัดแย้งกันเหมือนในสังคมประเทศอื่นๆ บางประเทศ

การจัดรูปแบบการปกครองของสังคมไทยมีวิวัฒนาการมายาวนานตามการเปลี่ยนแปลงและความเหมาะสมในแต่ละยุคสมัย (กรมการปกครอง, 2552) จากหลักฐานที่พอสันนิษฐานได้ว่าในสมัยสุโขทัยมีการปกครองในระดับเมืองขนาดเล็กและมีลักษณะพ่อปกครองลูก ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ได้จัดระเบียบการปกครองออกเป็น 2 ส่วนคือ การปกครองส่วนกลาง และการปกครองส่วนภูมิภาค ในส่วนของการปกครองส่วนภูมิภาคหรือการปกครองอาณาเขต มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 4 ลักษณะคือ เมือง มีผู้ปกครองได้รับบรรดาศักดิ์เป็นผู้ว่าเมืองหรือพระยามหานคร แขวง มีผู้ปกครองได้รับบรรดาศักดิ์เป็นหมื่นแขวง ตำบล มีกำนันเป็นผู้ปกครองได้รับ

บรรดาศักดิ์เป็นพัน และบ้านมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครอง ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ทรงได้ปฏิรูประเบียบบริหารราชการแผ่นดินครั้งสำคัญของประเทศไทย โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น 3 ส่วน คือ การปกครองส่วนกลาง การปกครองส่วนภูมิภาค และการปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับการปกครองส่วนภูมิภาค ได้มีการปรับเปลี่ยนโดยแบ่งเขตการปกครองออกเป็นมณฑล เทศาภิบาล เมือง อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระดำริให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ชัดเจนขึ้น เพราะทรงเล็งเห็นว่าการปกครองระดับตำบลและหมู่บ้านมีความจำเป็นและสำคัญยิ่งต่อการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องจากการปกครองระดับตำบลหมู่บ้านเป็นหน่วยการปกครองที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ซึ่งได้มีการทดลองจัดตั้งรูปแบบการปกครองตำบลหมู่บ้านเมื่อ ร.ศ.111 (พ.ศ.2435) ที่บ้านเกาะอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และได้มีการตราพระราชบัญญัติการปกครองท้องที่ ร.ศ.116 (พ.ศ.2440) เป็นกฎหมายจัดระเบียบการปกครองระดับตำบลหมู่บ้าน ต่อมาได้มีการปรับปรุงกฎหมายฉบับดังกล่าวให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน โดยตราเป็นพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ขึ้นบังคับใช้แทนจนถึงปัจจุบัน

การปกครองระดับตำบลหมู่บ้านถือได้ว่า เป็นส่วนหนึ่งของการปกครองส่วนภูมิภาคในขณะนั้น ทางกรมไม่อาจจัดเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปทำการปกครองได้ทั่วถึง ได้กำหนดให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าพนักงานทำหน้าที่เป็นหูเป็นตา และเป็นตัวแทนของทางราชการส่วนภูมิกำนโยบายไปแจ้งให้ประชาชนทราบ และนำข้อเดือดร้อนของประชาชนไปแจ้งให้ทางราชการทราบเช่นกัน รวมทั้ง ช่วยอำนวยความสะดวกของรัฐให้แก่ประชาชนในตำบลหมู่บ้านของตนนับว่าเป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างทางราชการกับประชาชนที่สำคัญในระดับตำบลและหมู่บ้านกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าหน่วยการปกครองระดับตำบลหมู่บ้าน ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองขั้นพื้นฐานของประเทศที่กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาค ตำแหน่งกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้น มาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของประชาชนเพื่อเป็นตัวแทนของประชาชน จะต้องเป็นที่ยอมรับและไว้วางใจของทางราชการ และมีฐานะเป็นผู้นำทางสังคมหรือผู้นำชุมชนที่มีลักษณะของผู้นำตามธรรมชาติ (natural leader) มีฐานะและบทบาททางสังคมเด่นกว่าบุคคลอื่นในสังคมโดยส่วนใหญ่แล้วกำนันและผู้ใหญ่บ้านจะมีความประพฤติถูกต้องตามทำนองคลองธรรมเป็นที่เคารพนับถือของประชาชนโดยทั่วไป เป็นที่พึ่งพาอาศัยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเป็นผู้ดูแลทุกข์สุข และรักษาผลประโยชน์ของประชาชน เป็นผู้นำที่กล้าแสดงออกเพื่อปกป้องช่วยเหลือประชาชน ดังนั้น กำนันและผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นผู้ที่มีความผูกพันกับวิถีชีวิตการดำเนินชีวิตของประชาชนมากที่สุด และรู้สภาพและเหตุการณ์ของตำบลหมู่บ้านเป็นอย่างดีต่อมาเมื่อรัฐบาลมีแนวความคิดการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ทางราชการได้มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง และเรียนรู้การปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตย ตามโครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลระยะ 4 ปีแรกของการบังคับใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีบทเฉพาะกาลซึ่งกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง กำหนดให้กำนันเป็นประธานกรรมการบริหารโดยตำแหน่ง และกำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน 2 คนเป็นคณะกรรมการบริหาร โดยคณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติข้อบังคับและแผนพัฒนาตำบล และรับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลและ

งบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปี ละ 2 ครั้ง และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

การคงอยู่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น พบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นตำแหน่งที่มีมาอย่างยาวนานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2435 พร้อมกับการสร้างรัฐชาติสมัยใหม่ของไทย ในขณะที่นโยบายด้านการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเริ่มมีความเป็นรูปธรรมเมื่อหลังปี พ.ศ. 2540 โดยภาพของกำนันผู้ใหญ่บ้านถูกมองว่ามีหน้าที่ในด้านการปกครอง ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ด้านการบริหารและพัฒนาพื้นที่ ดังนั้นผลจากการที่รัฐไทยมีลักษณะการรวมศูนย์อำนาจมาอย่างยาวนานส่งผลให้กำนันผู้ใหญ่บ้านกลายเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความเป็นรัฐราชการของไทย ในด้านการปรับตัวของกำนันผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นนั้น ได้แก่ การพยายามสร้างวาทกรรมเกี่ยวกับความชอบธรรมที่มีมาอย่างยาวนาน การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย การดึงเอามวลชนและกลุ่มองค์กรชุมชนในระดับพื้นที่เข้ามาเป็นภาคีร่วม การเชื่อมโยงกับระบบราชการและการเมืองในระดับชาติ และความพยายามในการสานสัมพันธ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากผลงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาตำบลหมู่บ้านตั้งแต่อดีตเรื่อยมาจนถึงในขณะนี้ มีบทบาทเป็นกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 นั้น ส่งผลให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นในระดับตำบลหมู่บ้านอย่างชัดเจน ซึ่งแสดงถึงความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการพัฒนาตำบลของกำนันผู้ใหญ่บ้านร่วมกับประชาชนในระดับรากหญ้าที่มีประสิทธิภาพ แต่ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2542 ซึ่งส่งผลให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมิได้มีบทบาทในองค์การบริหารส่วนตำบลอีก ทั้งที่กำนันผู้ใหญ่บ้านยังคงมีสถานภาพเป็นผู้นำตามธรรมชาติของประชาชนในท้องถิ่น ที่ให้การยอมรับให้ความเคารพนับถือ และให้ความร่วมมือในการทำงานพัฒนาตำบลเหมือนเดิม ด้วยเหตุผลและสถานการณ์ที่ไม่สอดคล้องกันดังกล่าว ผู้ศึกษาวิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาให้ทราบถึงแนวทางหรือความเป็นไปได้ที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้กำนันผู้ใหญ่บ้านได้มีบทบาทในการทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้เพื่อช่วยให้เกิดการรวมพลังความรู้ ความสามารถของผู้นำในระดับท้องถิ่นในการดำเนินงานพัฒนาตำบลหมู่บ้านให้ เจริญก้าวหน้าสนองนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาล และช่วยให้เกิดชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนตามเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในองค์การบริหารส่วนตำบล ตั้งแต่ในช่วงที่กฎหมายกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล จนถึงสภาพการดำเนินงานในปัจจุบันขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเฉพาะสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชน เกี่ยวกับบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการทำงานร่วมกันกับองค์การบริหารส่วนตำบล

3. เพื่อหาแนวทางเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการทำงานร่วมกันของกำนันผู้ใหญ่บ้านและองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น อันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ(quantitative research) ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการศึกษาทบทวนวรรณกรรม โดยการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลทั่วไปจากเอกสารวิชาการต่าง ๆ ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ และเอกสารทางราชการในส่วนที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติ ราชกิจจานุเบกษา ระเบียบและหนังสือสั่งการกระทรวงมหาดไทย ตลอดจนเรื่องราวเกี่ยวกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน และองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อนามาเป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวความคิดและสมมติฐาน และศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางกำหนดรูปแบบและวิธีการศึกษาวิจัย ซึ่ง มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา ได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเจาะจง (purposive sampling) จากผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 36 คน
2. เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) จากกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา มาตำบลละครึ่งหนึ่งของจำนวนกำนันผู้ใหญ่บ้านทั้งหมดในแต่ละตำบล
3. เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) จากประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา ทุกตำบล โดยการสุ่มตัวอย่างแบบไม่เจาะจงในแต่ละหมู่บ้านเพื่อให้ได้ประชาชนหมู่บ้านละ 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย

ในการสร้างแบบสอบถามได้ทำการศึกษาทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำแนวคิดที่ได้จากการศึกษามาสร้างเป็นแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวความคิดของการศึกษาวิจัย โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบลและการเป็นสมาชิกกลุ่มในตำบล

ส่วนที่ 2 สภาพการดำเนินงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในองค์การบริหารส่วนตำบลตั้งแต่ในช่วงที่กฎหมายกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง จนถึงสภาพการดำเนินงานในปัจจุบันขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเฉพาะสมาชิกมาจากการเลือกตั้ง โดยตรงจากประชาชน

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการทำงานร่วมกันกับองค์การบริหารส่วนตำบล

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการทำงานร่วมกันของกำนันผู้ใหญ่บ้านกับองค์การบริหารส่วนตำบล

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การทดสอบเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจแบบสอบถามพร้อมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำ แล้วจึงนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการทำงานร่วมกันกับองค์การบริหารส่วนตำบลเมะเกลือเก่า อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเอง โดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2562 ถึง วันที่ 1 กันยายน 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 341 ฉบับ ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อตรวจดูความถูกต้อง และจำนวนของแบบสอบถาม พบว่า แบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทุกฉบับกลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามในแบบสอบถามครบทุกข้อ
2. จากนั้นได้ทำการสร้างคู่มือลงรหัส และทำการแปลข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมได้ลงในแบบฟอร์มลงรหัส (coding sheet) และทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้ง
3. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) Version 9 โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ

3.1 ค่าร้อยละ (percentage) ในรูปของตารางแจกแจงความถี่ (frequency) เพื่ออธิบายผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สภาพการดำเนินงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในองค์การบริหารส่วนตำบลตั้งแต่ในช่วงที่กฎหมายกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง จนถึงสภาพการดำเนินงานในปัจจุบันขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเฉพาะสมาชิกมาจากการเลือกตั้ง โดยตรงจาก ประชาชนและความคิดเห็นและความต้องการของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการทำงานร่วมกันกับองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการทำงานร่วมกันของกำนันผู้ใหญ่บ้านกับองค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 ค่า t-test ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นและความต้องการในบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการทำงานร่วมกันกับองค์การบริหารส่วนตำบลตามกรอบแนวความคิด และสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 77.6 อยู่ในช่วงอายุ 40 ปี ขึ้นไป อาศัยอยู่ในตำบลบ่อยี่สามกว่า 30 ปี ขึ้นไป ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักจบการศึกษาระดับสูงสุดชั้นมัธยมศึกษา และเป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด

การดำเนินงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในช่วงที่กฎหมายกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น กำนันผู้ใหญ่บ้านช่วยให้ ชาวบ้านติดต่อราชการกับองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างสะดวกรวดเร็ว มากที่สุด รองลงมา คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านทำโครงการพัฒนาตำบลส่วนใหญ่ตรงกับความต้องการของชาวบ้าน และกำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถแก้ปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้านได้อย่างแท้จริง ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีงบประมาณน้อยทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึงทั้งตำบล สำหรับผลการดำเนินงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ดีที่สุดคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านนำชาวบ้านให้ร่วมกันพัฒนาตำบลได้เป็นอย่างดี รองลงมา คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านชักชวนชาวบ้านให้ประชุมประชาคมได้อย่างพร้อมเพรียง ส่วนผลงานอื่นได้แก่ การที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านวางแผนพัฒนาตำบลสามารถแก้ปัญหาของชาวบ้านได้อย่างตรงจุด และกำนันผู้ใหญ่บ้านเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ชาวบ้านทราบอย่างรวดเร็ว และสม่ำเสมอ

สำหรับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบันที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีเฉพาะสมาชิกที่มาจาก การเลือกตั้ง โดยตรงจากประชาชนนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลทำโครงการพัฒนาตำบลทุกโครงการตามมติของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลทำโครงการพัฒนาตำบลส่วนมากยังไม่ตรงความต้องการของชาวบ้านและองค์การบริหารส่วนตำบลยังต้องทำโครงการพัฒนาตำบลส่วนใหญ่ตามนโยบายของอำเภอตามลำดับ ในส่วนของอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบันสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์ในการพัฒนาตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในหน้าที่ของตนอย่างชัดเจน และองค์การบริหารส่วนตำบลบริหารงบประมาณส่วนใหญ่แบบเบี้ยหัวแตกซึ่งไม่เป็นประโยชน์ต่อชาวบ้านอย่างแท้จริง ส่วนความคิดเห็นในประเด็นที่ว่า ปัจจุบันที่มีเฉพาะสมาชิกที่มาจาก การเลือกตั้ง โดยตรงจากประชาชนในปัจจุบันชาวบ้านได้รับข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลล่าช้ากว่าในช่วงที่กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลแก้ปัญหาของชาวบ้านได้น้อยกว่าในช่วงที่กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลการประชุมประชาคมตำบลส่วนใหญ่มีการเกณฑ์ชาวบ้านมากกว่าในช่วงที่กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และชาวบ้านเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาตำบลได้น้อยกว่าในช่วงที่กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในอัตราส่วนร้อยละใกล้เคียงกันระหว่างผู้ที่มีความคิดเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย

ส่วนความคิดเห็นและความต้องการในบทบาทการทำงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านร่วมกันกับองค์การบริหารส่วนตำบลตามลำดับนั้น พบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านควรเป็นผู้ร่วมวางแผนพัฒนาตำบลร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล

บริหารส่วนตำบลเพื่อให้แผนพัฒนาตำบลที่เหมาะสมที่สุด มีผู้เห็นด้วยมากที่สุด รองลงมา คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านช่วยองค์การบริหารส่วนตำบลเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ชาวบ้านทราบได้เป็นอย่างดี กำนันผู้ใหญ่บ้านช่วยองค์การบริหารส่วนตำบลประสานงานหน่วยงานภายนอกได้อย่างสะดวกรวดเร็ว กำนันผู้ใหญ่บ้านช่วยให้คำปรึกษาในการวางแผนพัฒนาตำบลให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลได้ตรงกับความต้องการของชาวบ้านมากที่สุดและกำนันผู้ใหญ่บ้านช่วยองค์การบริหารส่วนตำบลชักชวนชาวบ้านเข้าร่วมประชาคมตำบลได้ดีกว่าคนอื่น กำนันผู้ใหญ่บ้านชักชวนชาวบ้านให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลได้เป็นอย่างดี กำนันผู้ใหญ่บ้านชักชวนให้ชาวบ้านเสียภาษี ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างครบถ้วน กำนันผู้ใหญ่บ้านช่วยองค์การบริหารส่วนตำบลดูแลและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตำบลได้เป็นอย่างดี และกำนันผู้ใหญ่บ้านช่วยองค์การบริหารส่วนตำบลรักษาประเพณีและวัฒนธรรมของตำบลให้คงอยู่ต่อไปได้ดีกว่าคนอื่น

สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้าง ความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการทำงานร่วมกันของกำนันผู้ใหญ่บ้านกับองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ได้รับการเสนอ มากที่สุด คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลควรเข้าร่วมประชาคมตำบลด้วยกัน รองลงมา คือ ในการเรียกประชุมชาวบ้านกำนันผู้ใหญ่บ้านควรเชิญองค์การบริหาร ส่วนตำบลเข้าร่วมทุกครั้ง และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลกับกำนันผู้ใหญ่บ้านควร เข้าสัมมนาการวางแผนพัฒนาตำบลร่วมกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านควรมีบทบาทในการร่วมวางแผนพัฒนาตำบลร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าบทบาทด้านอื่น ๆ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussions)

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการทำงานร่วมกันกับองค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสว่างนิญ จังหวัดนครราชสีมา เป็นการศึกษาค้นหาแนวทางเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการทำงานร่วมกันของกำนันผู้ใหญ่บ้านและองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเหมาะสม ที่จะส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นอย่างยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

จากผลการศึกษาที่พบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านช่วยให้ชาวบ้านติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างสะดวกรวดเร็วในช่วงที่เริ่มก่อตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น เป็นผลการศึกษาที่ยืนยันบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองและเป็นตัวแทนของทางราชการในการดูแลทุกข์สุขของชาวบ้าน รักษาความสงบเรียบร้อยในตำบลหมู่บ้านมาตั้ง แต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นอกจากนั้นบทบาทที่กำนันผู้ใหญ่บ้านได้อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในด้านอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ การทำโครงการได้ตรงกับความต้องการของชาวบ้านหรือช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้านได้อย่างแท้จริง ก็เป็นการสนับสนุนว่าถึงแม้ในสถานการณ์ที่มีองค์การบริหารส่วนตำบลเกิดขึ้นแล้ว และมีรูปแบบการบริหารเป็นทางราชการมากขึ้น กำนันผู้ใหญ่บ้านก็ยังคงเป็นผู้นำตามธรรมชาติของท้องถิ่น ได้รับการยอมรับนับถือเชื่อถือฟังจากชาวบ้านเหมือนในอดีตที่ผ่านมา รวมทั้ง ยังคงบทบาทของผู้นำชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของการข้อค้นพบที่ว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วนยังขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนอย่างชัดเจน รวมทั้ง บางคนยังขาดประสบการณ์ในการพัฒนาตำบลนั้นอาจเป็นเพราะว่า

การเลือกตั้ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเข้าไปเป็นตัวแทนของประชาชนเพื่อทำหน้าที่บริหารงานในตำบลนั้น เป็นงานใหม่ กฎระเบียบต่าง ๆ มีจำนวนมาก สมาชิกที่มาจากชาวบ้านธรรมดาขาดการเตรียมตัวเป็นผู้บริหารจัดการ และทุกคนยังต้องประกอบอาชีพประจำของตนเอง จึงอาจทำให้ไม่มีเวลาศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจ และสะสมประสบการณ์ได้มากพอ ซึ่งประเด็นนี้ได้สอดคล้องกับความคิดที่จะส่งเสริมให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับประชาชน และได้รับการยอมรับนับถือเป็นอย่างดี ได้เข้าร่วมมีบทบาทในการดำเนินงานบางอย่างขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะสนองความต้องการของชาวบ้านได้อย่างตรงจุด เช่น การวางแผนพัฒนาตำบล

สำหรับผลการศึกษาที่พบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านควรร่วมวางแผนพัฒนาตำบลกับองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น สอดคล้องกับระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2541 ที่ได้กำหนดบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการร่วมวางแผนพัฒนาตำบลร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในการเสนอแนวทางการวางแผนพัฒนาตำบลให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ที่อย่างแท้จริงนั้นกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ ขั้นตอน และระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาตำบลตามบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบเป็นอย่างดี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในปัจจุบันและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ซึ่งจะมีการจัดสรรงบประมาณ โครงการถ่ายโอนงานและกิจกรรมสาธารณะ จากราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยเหตุนี้การวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องผนึกกำลัง ผู้รู้ผู้มีประสบการณ์ และผู้ที่เป็ศูนย์กลางของชาวบ้านมาร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบล จึงจะทำให้การพัฒนาตำบลเป็นไปอย่างมีทิศทางที่ชัดเจน และสามารถบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของประชาคมตำบล ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งในปัจจุบันในการรวมชาวบ้านในตำบลทุกคนให้มาจับบทบาทในการกำหนดอนาคตของตำบลร่วมกัน จัดการแก้ไขปัญหาร่วมกันและพัฒนาตำบลให้เจริญก้าวหน้าไปพร้อม ๆ กัน กระบวนการนี้สอดคล้องกับสภาพการเป็นผู้นำตามธรรมชาติของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการที่จะช่วยประสานให้ทุกคนร่วมคิด ร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามผล และร่วมรับประโยชน์ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชนทุกฝ่าย เพื่อสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมของคนในตำบลในการร่วมสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าของตำบลให้ยั่งยืนมากยิ่งขึ้น และตลอดไป

ผลการศึกษาครั้งนี้ได้ค้นพบแนวทางเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการทำงานร่วมกันของกำนันผู้ใหญ่บ้านและองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างเหมาะสม ดังนี้

1. กำนันผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลควรเข้าร่วมประชุมประชาคมด้วยกัน
2. กำนันผู้ใหญ่บ้านควรเชิญสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเข้าร่วมประชุมกับชาวบ้านด้วยทุกครั้ง
3. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน ควรเข้าร่วมสัมมนาการวางแผนพัฒนาตำบลร่วมกัน
4. องค์การบริหารส่วนตำบลควรเชิญกำนันผู้ใหญ่บ้านเข้าร่วมประชุมประจำเดือนทุกครั้ง
5. องค์การบริหารส่วนตำบลควรแต่งตั้ง กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นคณะกรรมการร่วมวางแผน

พัฒนาตำบลกับองค์การบริหารส่วนตำบล

6. เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาออกข้อบังคับตำบลซึ่งเกี่ยวกับกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันของคนในตำบลควรให้กำนันผู้ใหญ่บ้านร่วมพิจารณาด้วยทุกครั้ง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

การศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการทำงานร่วมกันของกำนันผู้ใหญ่บ้านและองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเหมาะสม มีข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้คือ

1. เนื่องจากกำนันผู้ใหญ่บ้านยังคงมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำตามธรรมชาติ ซึ่งได้รับการยอมรับจากประชาชนในตำบลหมู่บ้าน ควรเปิดโอกาสให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นสมาชิกสมทบหรือคณะที่ปรึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยกำหนดบทบาทให้ทำหน้าที่เชื่อมประสานองค์กรส่วนท้องถิ่นและองค์กรประชาชนในตำบลให้ชัดเจน และมีวาระการดำรงตำแหน่งอย่างเหมาะสม

2. เพื่อลดข้อผิดพลาดและข้อบกพร่องในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะต้องกำหนดพื้น ความรู้ของผู้ทำหน้าที่ฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีระดับสูงพอสมควร เช่น มีความรู้ไม่ต่ำกว่าระดับอนุปริญญา และจะต้องจัดอบรมให้มีความรู้ด้านการเมืองการปกครองเพิ่มขึ้น อย่างต่อเนื่อง

3. ในสถานการณ์ปัจจุบันที่รัฐบาลต้องการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น การเชื่อมองค์กรประชาชนในตำบลหมู่บ้านให้เป็นองค์กรที่ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ ปัญหา ร่วมกันรับผิดชอบ และร่วมกันรับผลประโยชน์ในทุกภาคส่วนของท้องถิ่น ย่อมนำไปสู่การเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้และส่งเสริมให้ค้นพบผู้นำที่แท้จริง อันจะนำไปสู่การถูกเลือกตั้ง ให้เป็นตัวแทนของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นองค์กรของตำบลโดยชาวตำบล และเพื่อผลประโยชน์ของชาวตำบลอย่างแท้จริง จึงควรจะต้องส่งเสริมให้จัดตั้งองค์กรประชาชนในทุกกิจกรรมส่งเสริมให้ชาวบ้านดำเนินกิจกรรมขององค์กรอย่างต่อเนื่องโดยองค์กรภายนอกทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนโดยไม่ต้องเข้ามาในทุเรื่อง

ส่วนข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อไป ควรมีการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกับองค์กรอื่น ๆ ในตำบล เช่น วัด โรงเรียน สถานีอนามัย ผู้นำกลุ่มต่าง ๆ หรือปราชญ์ชาวบ้าน

เอกสารอ้างอิง (References)

- การปกครอง, กรม. (2559). *คู่มือกำนันผู้ใหญ่บ้าน*. กรุงเทพฯ: อาสารักษาดินแดน.
ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2559). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: พิษณุพรินตัง .
วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2551). *การพัฒนาชนบทไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.

จารุพงศ์ พลเดช. (2531). *บทบาทของผู้ใหญ่บ้านกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องที่: ศึกษา
บทบาทของผู้ใหญ่บ้านเฉพาะกรณีอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ธัญฤทธิ์ ปนารักษ์. (2540). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประทีป จงสืบทธรรม. (2529). ผู้นำสตรีในการปกครองระดับท้องถิ่นของไทย : ศึกษาบทบาทความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านสตรีทั่วประเทศ พ.ศ.2528. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาณุ ธรรมสุวรรณ. (2541). ฐานะและบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในความคาดหวังของประชาชน: ศึกษากรณีตำบลพนางตุง จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิเชียร ผ่อนจตุรัส. (2541). ทศนคติของประชาชนที่มีต่อกำนันและผู้ใหญ่บ้านในฐานะสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง กรณีศึกษาอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สว่าง ฉวีวรรณ. (2536). ปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์